

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, letno
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 28. marca 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 36.

Za omejitev krošnjarstva.

V zadnjem času so postali krošnjarji pri nas pravcata javna nadloga, njih pritok iz Dalmacije, Hrvaške in Bosne je vedno večji in danes najdeš krošnjarja povsod. Ako greš na ulico, v gostilno, ako se pelješ z vlakom, ob žegnanjih, ob tržnih dneih, skratka: povsod in ob vsaki priliki naletiš na krošnjarja, ki te bo gnjavil, brez usmiljenja gnjavil, dokler ti ne vsili kaj iz svoje bisage. Prej v skromnejši meri, samo z žepnimi noži, glavniki, ustniki, naramnicami, »srebrnimi«
veržicami i. dr., trgujejo danes že z manufakturnim blagom in to v takih množinah, da delajo trgovcem na deželi prav občutno konkurenco. In medtem ko vidimo, da se število krošnjarjev množi, da prihajajo k nam ne več samo s krošnjo, a s celim skladiščem, se je na nekaterih zborih podeželskih gremijev ugotovilo, da je promet domačih trgovcev v zadnjem času baš zbog krošnjarjev prav občutno padel. Ni čuda tedaj, da so se proti tej nadlogi dvignili glasovi iz vseh krajev. Vendar smo morali žal ugotoviti, da je bila vsaka akcija zaman. Prijava pri glavarstvu je postala krošnjarjem nadležna in opustili so vsako prijavo, začeli so pohajati brez vsakega viza. Bilo jim je to mogoče, kajti orožništvo je kontrollo nad temi elementi skoro popolnoma opustilo. Neprestano in večkrat z ostrimi besedami se na sestankih trgovcev kritizira toleriranje takih pohajalcev po naših krajih, vse brez uspeha.

Upoštevajoč težki položaj, ki ga ustvarjajo krošnjarji našim legalnim trgovcem, je Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, izdalo dne 18. t. m. naslednjo okrožnico:

Vsem gg. srezskim poglavarjem v območju velikega župana ljubljanske oblasti in mestnemu magistratu v Ljubljani!

Množe se pritožbe, da obrtna oblastava 1. stopnje ne posvečajo dovolj ne paznje prepotrebni omejitvi krošnjarstva ter se v predmetu izdani tukajšnji predpisi ne uvažujejo.

Zato se gg. uradni vodje vabijo, da ponovno pregledajo sledeče tukajšnje okrožnice: 1. št. 6291/20 z dne 3. avgusta 1920; 2. št. 3498/21 z dne 11. maja 1921; 3. št. 7240/21 z dne 18. oktobra 1921; 4. št. 7840/21 z dne 13. novembra 1921; 5. št. 1010/24 z dne 19. februarja 1924; 6. št. 1147/24 z dne 28. februarja 1924.

Novih krošnjarskih dovoljenj naj se sploh ne izdaja ter je v oziravrednih izjemnih slučajih predložiti tozadevni

spis semkaj v vpogled pred izdajo krošnjarske knjižice.

Opozarja se še posebej, da je okraj Logatec, Kranj in Radovljica smatrati za obmejne kraje v zmislu § 11. krošnjarskega patenta ter je dovoliti krošnjarjenje v sporazumu s finančnim okrajnim oblastvom le onim krošnjarjem, ki v dotičnem kraju stalno bivajo. Opozarja se tudi na § 12. krošnjarskega patenta, ki omejuje krošnjarjenje na blago inozemskega izvora. Manufakturno in galanterijsko blago je skoro izključno inozemskega izvora ter ne more biti pri nas predmet krošnjarjenja. V splošnem bo tedaj sploh vsako vidiranje krošnjarskih knjižic odreči ter deliti izjeme le v slučajih, na katere se nanaša okrožnica št. 8740/21 z dne 13. novembra 1921. V tem slučaju mora krošnjar dokazati, da je zadostil davčnim obveznostim, na kar je strogo paziti.

Prepoveduje se, da bi viza izdajali pisarniški nameščenci, kakor se je dosedaj prakticiralo in odreja, da je izjemen slučaj vidiranja izključno pridržan odločitvi in podpisu uradnega predstojnika. O vsakem izjemnem vidiranju je treba istočasno poročati pozivno na ta odlok semkaj. (Ime, bivališče, krošnjarski dokument, vrsta blaga, dobava viza.)

Končno se še naroča, da izdaste takoj potrebna navodila radi kontrole na orožništvo oziroma policijske organe in občine, ker je potreba za vsako ceno preprečiti, da bi se še nadalje vršile potom krošnjarstva zlorabe, katere so zlasti ob meji na dnevnem redu.

Ta odlok naj prečitajo proti podpisu vsi gg. konceptni in pisarniški uradniki. Prejem odloka blagovolite potrditi ter vposlati prepis izdanih odredb v zmislu predzadnjega odstavka.

Dr. Marn I. r.

Načelniku ministrstva trgovine in industrije g. dr. R. Marnu smo za ta nov dokaz njegovega razumevanja naših teženj in interesov legalne trgovine prav toplo hvaležni. Prepričani smo, da ne bo energični apel g. načelnika ostal brez uspeha in da bodo srezka poglavarstva podvzela v smislu okrožnice vse potrebne mere, da se to nadloge že vendar enkrat rešimo. Slovenska trgovina je že dovolj razvita, povsod najdemo legalnih trgovcev v zadostnem številu in tolerirati danes tuje krošnjarje bi pomenjalo samo podpirati delamrznost in pohajanje v veliko škodo legalni trgovini!

Produkcija Rumunije v letu 1924.

Zadolžitvev Rumunije, v kolikor se kaže v trgovski bilanci, je prenehala. Leta 1921 je bila bilanca pasivna za 3577 milijonov, leta 1922 aktivna za 1711 milijonov, 1. 1923 za 4659 milijonov; za 1924 še ni sestavljena, pa bo tudi aktivna. Eksport se je napram lanskemu letu dvignil za približno 30 odstotkov. Rumunija pridelala 40% vse evropske koruze. Obdelani svet je znašal leta 1920 8 milijonov 675.000 hektarov, lani pa 10 milijonov 236.000 hektarov, se je torej v štirih letih dvignil za 1561 ha ali za 18%. Produkcija petroleja se je dvignila od 1923 na 1924 od 11 milijonov ton na 13

milijonov = 18%. Produkcija leta znaša na leto en milijon vagonov.

Vsa gospodarska moč Rumunije se da izraziti v tehle treh številkah: Letna žitna produkcija v izmeri 120 milijonov meterskih stotov predstavlja vrednost 40 milijard lejev, petrolej, ki je dosegel predvino produkcijo, 54 milijard lejev, les s svojim milijonom vagonov pa 6 milijard. Samo to troje da torej na leto 100 milijard lejev. Poleg tega ima pa Rumunija zelo veliko živine, dosti premoga, železa, soli, tudi zlata in srebra itd., tako da je med gospodarsko najbogatšimi državami Evrope.

Tarifna konkurenca Sušaka in Reke.

Ministrstvo saobračaja je nedavno odobrilo 30% popust za prevoz blaga iz Slovenije na Sušak in obratno. Dasi je ta odlok razveseljiv znak za olajšanje zveze s Sušakom in pospeševanje eksporta preko domače luke, vendar s tem še davno ni uravnoreženo konkurenčno razmerje med Sušakom, Reko in Trstom v prometu s Slovenijo. Zato je Trgovska in obrtniška zbornica predložila ministrstvu saobračaja spomenico, v kateri opozarja na potrebo popolnega uravnoreženja konkurenčnih tarif med Reko in Sušakom.

Položaj za promet iz Slovenije preko Postojne in Št. Petra je razviden najbolje iz sledečih navedb:

Razdalja od Ljubljane do Karlovca znaša 162 km, razdalja od Karlovca do Sušaka pa 176 km torej skupno 338 km, dočim znaša razdalja Ljubljana-Reka 52 km in Postojna-Št. Peter-Reka pa 83 km, torej skupno 135 kilometrov. Ljubljana je torej za 203 km bližja Reki preko Postojne, kakor pa Sušaku preko Karlovca. Dejstvo je, da se pri prometu preko Postojne tarifa lomi, vendar v splošnem italijanska blagovna tarifa za naše glavne predmete pri sedanjem kurzu dinarja ni znatno višja, kakor naša lokalna tarifa. Razen tega velja za celovagonske pošiljke na Reko in obratno na italijanskih progah do državne meje v Postojni 50% tarifni popust, kar zelo poceni transport blaga na tej progi in je pritegnilo znatni del našega prometa na Reko.

Na naših progah državnih železnic velja sicer preko Karlovca nelomljena enotna tarifa, vendar je transport vsled 200 km večje oddaljenosti kljub dovoljnejemu 30% tarifnemu popustu toliko dražji, da še nikakor ne konvencira izvoz in uvoz blaga v Slovenijo preko Sušaka in Karlovca.

Pri teh neugodnih tarifnih razmerah nam skladišča, ki so jih naša podjetja najela za drag denar na Delti in Brajdici v dobri veri, da bo ministrstvo saobračaja pravočasno uredilo tarifno vprašanje na konkurenčni bazi z Reko, za enkrat še ne morejo nič

koristiti. Jasno je, da pri sedanjih razmerah gravitira pretežni del prometa iz severnih delov Slovenije na Trst in Reko v škodo razvoja domače direktne eksportne trgovine, ter tudi v škodo razvoja domače trgovske mornarice ter ladjedelske industrije in razvoja ter organizacije sušaske luke.

Zato je zbornica mišljenja, da je treba konkurenco italijanskih luk paralizirati na ta način, da se vzpostavi popolna tarifna pariteta za promet iz območja ljubljanske železniške direkcije na Sušak preko Karlovca, kakor velja po italijanskih progah preko Postojne in Št. Petra.

V svoji vlogi povdarja, da to ne zahteva samo interes Ljubljane in severno ležečih krajev, marveč v enaki meri tudi interes vseh postaj dolenskih železnic. V ilustracijo navajamo nekoliko primerov o razdaljah važnejših prometnih krajev na Dolenjskem in sicer: Železniško križišče Grosuplje je oddaljeno od Reke preko Ljubljane 22 + 52 + 83 km skupno torej 157 km, dočim je od Sušaka oddaljeno 140 + 176 skupno 316 km.

Novo mesto je oddaljeno od Reke 67 + 52 + 83 skupno 212 km, dočim je od Sušaka 86 + 176 skupno 262 kilometrov.

Kočevje je oddaljeno od Reke preko Ljubljane 77 + 52 + 83 km skupno 212 km, dočim je od Sušaka 55 + 140 + 176 km skupno 372 km.

Teh velikih razlik oddaljenosti ne izravna niti lomljeno računanje vozarine preko prog bivše južne železnice. 30% tarifni popust, ki je uveljavljen sedaj za Sušak na naših progah, pa paralizira že davno uveljavljeni 50% tarifni popust na italijanskih progah od Postojne do Reke.

Zato prosi zbornica, da se vprašanje tarifne paritete za Reko in Sušak v prometu s Slovenijo vzame ponovno v pretres, in da se tarifski odlok ministrstva saobračaja dopolni tako, da se vzpostavi popolno ravnotežje za promet iz Slovenije preko Karlovca, kakor tudi preko Postojne na Reko.

Premogovna in rudninska produkcija sveta.

Največji francoski rudarski časopis priobčuje podatke o svetovni mineralni produkciji, ki obsega leta 1921 do vključno 1923. Pri premogu upošteva v svrhu primerjanja tudi leto 1913.

I. Premog.

Upoštevanih je deset dežel. Številke so približno seštete, zato, da je pregled lažji.

	1913	1922	1923
Zedinjene države Ameriške	508.893	425.849	572.014
Velika Britanija in Irska	287.431	249.607	276.001
Nemčija	274.264	262.878	177.573
Francija	40.188	43.118	46.121
Poljska	—	24.300	35.701
Japonska	20.973	27.420	28.633
Češkoslovaška	—	28.385	27.380
Belgija	22.474	20.868	22.554
Indija	16.208	19.011	19.658
Kitajska	13.558	21.000	18.300
Druge dežele	137.000	87.000	96.000

Približna skupna svota 1,321.000 1,210.000 1,320.000

Vsaka enota znači tisoč ton po 1120 kilogramov.

Skupna produkcija je bila, kakor vidimo, leta 1923 ista kakor leta 1924. Razmerje med posameznimi državami se je pa predrugačilo. Zedinjene države na primer so producirale leta 1913 38% svetovne produkcije, leta 1923 pa 43%. Velika Britanija je bila leta 1922 na tretjem mestu, leta 1923 pa na drugem; v tem letu je bila njena udeležba na sve-

tovni produkciji 21%. Zasedba Poruhra in odstopitev Gornje Šlezije sta znižala nemške odstotke od 22 na 13. Francoska produkcija je vsled obnove severofrancoske industrije in vsled pridobitve sarske kotline od leta 1922 naprej večja, kakor je bila pred vojsko. — Če damo svetovni produkciji leta 1913 število 100, pridejo na sledeča leta ti-le odstotki: 1921 84,5%, 1922 91,5%, 1923 100%. Kolobanje je torej manjše kakor bi pri-

čakovali po zmedah zadnjih let. Britanski imperij — torej Velika Britanija s kolonijami i. dr. vred — da nekako četrtno svetovne produkcije: leta 1913 26%, 1921 20%, 1922 25%, 1923 26%.

	1921	1922	1923
Zedinjene države Ameriške . . .	29.562	47.725	70.425
Francija	13.973	20.440	22.852
Velika Britanija in Irska	3.741	6.848	10.882
Švedska	6.360	6.102	5.508
Nemčija	5.812	5.160	4.700
Luksemburška	2.983	4.417	4.032
Španska	2.561	2.754	3.401
Algerija	721	1.029	1.192
Avstrija	699	1.095	1.192
Druge dežele	6.000	6.500	7.500
Skupna svota	72.400	102.100	132.000

Zopet so Zedinjene države na prvem mestu, dvignile so produkcijo od 1921 do 1923 za dvainpolkrat, dočim se skupna produkcija sveta ni niti podvojila; zato so se tudi odstotki na svetovni produkciji dvignili od približno 40 v letu 1921 na 53 leta 1923, torej na več kot polovico vse železne rude na svetu. Odstopitev Alzacije in Lotaringije je dvignila Francijo na drugo mesto, dočim je Nemčija šele na petem; med njo in med Francijo sta se vrinili Velika Britanija in Šved-

	1921	1922	1923
Zedinjene države Ameriške . . .	208.121	430.618	659.705
Chile	58.287	127.493	172.040
Belgijski Kongo	29.974	42.665	79.700
Japonska	53.120	53.160	59.349
Mehika	14.983	26.544	52.514
Peru	32.749	35.823	43.456
Kanada	21.259	19.143	38.786
Španska	30.659	27.574	26.546
Druge dežele	81.000	87.000	107.000
Skupna svota	530.000	850.000	1.240.000

Sicer nimamo natančnih števil za leto 1913; vemo pa, da je znašala takratna svetovna produkcija približno 980.000 ton in da so bile Zedinjene države udeležene na nji s 548.000 tonami. Neka druga statistika cen svetovno produkcijo leta 1923 na 1.253.000 ton, od teh v Zedinjenih državah 730.000, v Južni Ameriki (Chile in Peru) 196.000. Naj bo tako ali tako, Zedinjene države so vi-

	1921	1922	1923
Zdr. Malajske države (britanske) . .	34.490	35.286	37.649
Holandska Vzhodna Indija	26.382	28.031	31.019
Bolivija	18.804	31.616	29.767
Kitajska	11.200	14.000	8.727
Siam	6.150	6.979	6.334
Nigerija	5.067	5.123	5.680
Druge dežele	11.500	9.000	12.000
Skupna svota	113.500	130.000	131.000

Leta 1924 je bila produkcija menda za 5000 ton večja kakor leta 1913. Sicer je Velika Britanija prva, a Holandska Indija in Bolivija nista daleč zadaj. Zato o monopolu Anglije ne moremo govoriti. To povemo zato, ker tolikrat beremo, da se more velebritanski imperij v vsakem

Trgovina.

Maksimalne cene mesu v Ljubljani. Mestno tržno nadzorstvo je, uvidevajoč nevzdržnost sedanjih cen mesu v primeri s ceno živine žive teže, pozvalo zastopnike mesarjev in odbornike mesarske zadruge dne 26. t. m. k skupnemu sestanku v svrhu regulacije cen mesu v Ljubljani. Pri tem sestanku je prišlo med tržnim nadzorstvom in mesarji do skupnega dogovora, po katerem se ima počenši s 1. aprilom prodajati meso v Ljubljani po tehle cenah: Govedina pitanih volov: v mesnicah I. vrste 21 Din, II. 19, III. po 15 Din kg; na stojnicah blago I. vrste 20 Din, II. vrste 19 Din. Teletina: I. vrste 25 Din, II. vrste 20 Din. Svinjsko meso: I. vrste (domače svinje) 27.50, II. vrste in hrvatske svinje 25 Din, III. vrste po 20 Din. Slanina: salo, riba po 27.50 Din za kg, slanina po 24 Din, slanina kranjskih svinj 22.50 Din. Te cene se smatrajo kot maksimalen tarif za vsakovrstno vrsto blaga, vendar pa morejo mesarji, kar je tudi upati, tudi znižati cene mesu. S tem tarifom je prišlo vsaj do delnega razmerja cen mesu na trgu in cen živine žive vage.

II. Železna ruda.

Tabela nam navaja največje proizvajalce železa. Številke pomenijo zopet tisoče ton, tona 1120 kg.

	1921	1922	1923
Zedinjene države Ameriške . . .	29.562	47.725	70.425
Francija	13.973	20.440	22.852
Velika Britanija in Irska	3.741	6.848	10.882
Švedska	6.360	6.102	5.508
Nemčija	5.812	5.160	4.700
Luksemburška	2.983	4.417	4.032
Španska	2.561	2.754	3.401
Algerija	721	1.029	1.192
Avstrija	699	1.095	1.192
Druge dežele	6.000	6.500	7.500
Skupna svota	72.400	102.100	132.000

ska. Kljub temu pa številke tudi za vso angleško državo niso posebno visoke; leta 1921 8% svetovne produkcije, 1922 8,5, 1923 10%.

III. Baker.

Pri bakru opazujemo od leta 1921 naprej še večji dvig produkcije, kakor pri železni rudi. Sledeča tabela nas pouči o tem ter o razmerju produkcijskih držav; v tonah, a ne v tisočih.

	1921	1922	1923
Zedinjene države Ameriške . . .	208.121	430.618	659.705
Chile	58.287	127.493	172.040
Belgijski Kongo	29.974	42.665	79.700
Japonska	53.120	53.160	59.349
Mehika	14.983	26.544	52.514
Peru	32.749	35.823	43.456
Kanada	21.259	19.143	38.786
Španska	30.659	27.574	26.546
Druge dežele	81.000	87.000	107.000
Skupna svota	530.000	850.000	1.240.000

soko nad polovico svetovne produkcije, z Južno Ameriko skupaj gredo odstotki na 75 do 80%; zato imenujemo baker prav lahko »kovino Novega sveta«.

IV. Cin (kositer).

Kakor je v bakru Amerika prva, tako Vzhodna in Jugovzhodna Azija v cinu. Poglejmo tabelo; v tonah.

	1921	1922	1923
Zdr. Malajske države (britanske) . .	34.490	35.286	37.649
Holandska Vzhodna Indija	26.382	28.031	31.019
Bolivija	18.804	31.616	29.767
Kitajska	11.200	14.000	8.727
Siam	6.150	6.979	6.334
Nigerija	5.067	5.123	5.680
Druge dežele	11.500	9.000	12.000
Skupna svota	113.500	130.000	131.000

oziru sam sebe zadovoljiti. Svinčena angleška produkcija znaša eno tretjino svetovne. Dokler bo Anglija industrijska država, se bo glede marsikakšne surovine še zmeraj morala zatekati k izven-angleškim deželam.

Menice protestirane v Beogradu v januarju 1925.

V januarju 1925 je bilo vsega protestirano v Beogradu 630 menic. Od tega števila je bilo 730 menic v iznosu 18.674.993 Din, 32 menic v celokupni vrednosti 469.765 15 italijanskih lir, 19 menic v celokupni vrednosti 229.323 90 francoskih frankov, 10 menic v vrednosti 82.174 88 čeških kron, 12 menic v celokupni vrednosti 5226 dolarjev, 8 menic v celokupni vrednosti 57.345.200 avstrijskih kron, 25 menic, vrednih 6.252.199 funtov šterlingov, 49 menic v vrednosti 88.630 49 švicarskih frankov, 1 menica v vrednosti 3450 belgijskih frankov in 1 menica v vrednosti 240 švedskih kron.

Izvoz jaje iz Bolgarske. Leta 1923 je Bolgarija izvozila 550 vagonov jaje, a leta 1914 jih je izvozila 1250 vagonov. V teku samih prvih 10 mesecev prošlega leta se je izvozilo 8.673.293 kg jaje v vrednosti 528.094.035 levov. V celokupnem bolgarskem izvozu za leto 1924 zavzema izvoz jaje tretje mesto, t. j. po tobaku in koruzi.

Češkoslovaška izvozna trgovina. — Po statističnih podatkih, ki so bili ravno objavljani, je znašala celokupna vred-

nost v januarju t. l. izvoženega blaga 1.506.966.077 Kč, v februarju t. l. pa 1.517.710.744 Kč, tako da je izvoz v februarju še napredoval za okroglih 11 milijonov Kč. Vrednost izvoza sladkorju, ki je tvoril v januarju glavno postavko, kaže v februarju znatno nazadovanje, in sicer od 289.044.469 v januarju na 240.812.012 Kč v februarju. Ta minus v zunanji trgovini je bil pa likvidiran s porastom vrednosti izvoza tekstilne industrije. Izvoz bombaževine in plete-242.828.681 čeških kron, izvoz volnenega blaga pa od 144.499.466 čeških kron 160.000.248 Kč. Pri tem pa ne gre za rekordni napredek v iznosu teh vrst blaga, ker so bile postavke v lanski statistiki zunanje trgovine v obeh primerih za nekatere mesece še večje. Izvoz lesa in premoga se v primeri z januarjem skoraj ni spremenil. Vrednost izvoza lesa je znašala 96.176.955 Kč, vrednost izvoza premoga pa 67.301.983 Kč. Stekla in steklenih izdelkov se je izvozilo v februarju t. l. za 102.795.437 Kč, železa in železnih izdelkov za 78.382.694 Kč (porast napram januarju za 10 milijonov). Tudi izvoz usnja in izdelkov iz usnja je narasel za 8 in pol milijona, medtem ko je izvoz papirja in papirnatih izdelkov padel znatno nazaj, in sicer za 6.500.000 Kč. V Češkoslovaški kupuje največ Nemčija, na katero odpade 22,3% celokupnega češkoslovaškega izvoza, dalje Francija s 16,5%, Angleška s 7,8%, Madžarska s 7%, Italija s 6,7% in Jugoslavija s 4,5%.

Industrija.

Razvoj fabrikacije sode. Soda, kdo je ne pozna, one bele snovi v kristalih, ki jo rabimo danes v vseh panogah življenja, od veletovarne do malega gospodinjstva! Kajti za izdelovanje papirja, mila, farmacevtskih izdelkov itd. je danes soda neobhodno potrebna. Prvotno so pridobivali sodo v naravi, iz natronskih jezer spodnjega Egipta, iz delte Nila, iz natronskih pridobivališč pri Debrečinu na Madžarskem. Leta 1820 je Egipt izvozil okrog 200.000 centov sode. Vendar pa za napredujočo industrializacijo ta vir ni več zadostoval. Prišel je čas, ko so morali misliti prizadeti krogi na umetno izdelovanje te važne snovi. Francoz Nikolaj Leblanc, po poklicu zdravnik, se je lotil te naloge in je sklenil poizkusiti pridobivanje sode iz navadne morske soli. V tedanji dobi pa se je zdela ta naloga radi solne kisline, ki jo vsebuje morska sol, skoro nemogoča. Potom duhovite spojivke soli z žvepleno kislino je dobil solno kislino in Glauberjevo sol. Iz zadnje pa je dobil čisto sodo. Ta resnično duhoviti in genialni način izdelovanja se je razširil po vsem svetu, kjerkoli se nahaja industrija. Velike skrbi so sicer delali odpadki, namreč solna kislina in kalcijev sulfid. Vendar pa je ravno ta okoliščina prisilila industrijo, da je našla nova pota in nove načine, te neuporabljive stranske produkte nanovo uporabiti. Iz tega se je razvila nova industrija in novi viri bogastva. Zal pa izumitelj in osnovatelj te »zlate jame« ni žel uspeha svojega dela. Njegova okolica mu je skušala stvar kolikor mogoče onemogočiti. Godilo se mu je kot Stephensonu, Fultonu in drugim ljudem, ki so bili po duhu nad nivojem svojega časa, a proti masi niso mogli nič opraviti. In tako moramo v sramoto človeštva napisati, da je francoska akademija znanosti, ki je razpisala za izdelovanje umetne sode nagrado, duhovitemu Leblancu nagrado odrekla. Nihče se ni zanimal za ta izum in leta 1806 je umrl, potrta na duši in telesu v ubožnici. Žalostna, a le prepogosta usoda izumitelja. — Večje srečo je imel Belgijec Ernst Solvay, ustvaritelj današnjega sodo-monopola. Mesto Leblancovega načina je uporabljal način amoniaka in sode. Preden je uveljavil svoj izum, je imel trd, neizprosni boj proti Leblanc-sodi, ki je imela svoj sedež na Angleškem, ker se, kot že prej

omenjeno, na Francoskem za izum nihče ni zanimal. Solvay je »selfmade-man«, samouk, in je človek tiste vrste, iz katere nastanejo Vanderbilti, Fordi, Edisoni, Kruppi itd. V kemično stran njegovega načina se nečemo spuščati, ker je kompliciran in nas končno tudi ne zanima. Leta 1863 je izdeloval Solvay komaj 300.000 kg sode letno, sistem Leblanc pa najmanj desetkratno množino. Danes leže razmere narobe. In celo na Angleškem si je pridobil Solvay tla in ima danes tam pet tovarn. Važni so danes odpadki te amoniak-soda-industrije kot umetna gnojila. — To bi bil kratek pregled, ki bo za kratko informacijo zadostoval.

Denarstvo.

Uradni kurzi za april. — 1 napoleon-dor 240, 1 zlata turška lira 270, 1 angleški funt 297, dolar 62, 1 kanadski dolar 61.50, 1 zlata nemška marka 14.80, 1 poljski zlatnik 11.50, 1 avstrijski šiling 8.77, 100 francoskih frankov 322, 100 švicarskih frankov 1197, 100 italijanskih lir 252, 100 belgijskih frankov 314, 100 holandskih forintov 2480, 100 rumunskih lejev 29, 100 bolgarskih levov 45, 100 danskih kron 1120, 100 švedskih kron 1670, 100 norveških kron 255, 100 pezetas 882, 100 grških drahem 94, 100 češkoslovaških kron 184, 1 milijon madžarskih kron 859 Din.

Svobodna devizna trgovina v Avstriji. Dne 27. t. m. je stopil v veljavo v Avstriji nov pravilnik za poslovanje z devizami, po katerem bodo pooblaščenim posredniki in trgovci z devizami smeli svobodno trgovati z inostranimi devizami in valutami. Tečaje bo, kakor tudi dosedaj, ugotavljala Narodna banka.

Promet.

Olajšave za poset Ljubljanskega vele-sejma. Posetnikom ljubljanskega vele-sejma, ki se vrši od 29. avgusta do 8. septembra, je odobreno, kakor poročajo iz Beograda, 50% znižanje voznih cen na brzih, osebnih in mešanih vlakih na vseh progah državnih železnic in železnic, ki so pod državno upravo, izvzemši nočna brzovlaka št. 5 in 6 Zagreb—Beograd in ekspresni vlak Pariz—Beograd.

Promet z zrakoplovi v Ameriko. — Po posrečenem poletu zrakoplova »ZR3« v Ameriko je stopilo vprašanje rednega prometa s pomočjo zrakoplovov bolj in bolj v ospredje. Sicer pa ta ideja ni nastala sedaj, ampak je bila že leta 1914 pred izbruhom svetovne vojne pred uresničenjem. Že takrat so rabili »Zepeline« in »Parseval«-zrakoplove za prevoz oseb, po večini pa so bili to le »izprehodi« v zrak in odhod ter povratek so se vršili na istem mestu. Daljše vožnje so se sicer vršile, toda brez vsakega reda in programa. V glavnem je pač služil zrakoplov tedanjega časa vojaštvu in onim, ki so bili toliko bogati in pogumni, da so si enkrat ogledali svet »od zgoraj«. Strahoto zrakoplovov kot vojno sredstvo so menda najbolj občutili Angleži, ko je padel iz zračnih orjakov dež bomb, pa tudi Bukarešta je bila od »Zeppelinov« napadena, dokaz, kako velike daljave so mogli preleteti brez pristanka. Za redni promet pa je bil po vojni zgrajen zrakoplov »Bodensee« tipa Zeppelin. Vozil je redno in se je držal približno 80% predpisanega voznega reda. Tekom 301 poletov je prevozil vsakokrat okoli 40 oseb. Vendar pa je »Bodensee« kakor tudi nekoliko pozneje »zgrajeni« Nordstern« zaplenila antanta, ki pa z zračnimi velikani ni znala ravnati in sta oba žalostno končala. Gotovo je še v spominu žalostna usoda moštva francoskega mornariškega zrakoplova »Dixmuiden«, ki je bil bivši »Bodensee«. In tretji zrakoplov tega najmodernejšega poveljnega tipa je bil »ZR3«, obenem tudi največji dosedaj zgrajeni Zeppelin. Praktično uporabne zrakoplove tipa Zeppelin so gradili od leta 1900 naprej in sicer do velikosti 70.000 kub. metrov. Poslednji Zeppelin, uradno ZR3 imenovan, po nazivu izdelovalnice L126, kar znači, da je to 126. zrakoplov, je zgrajen iz ogradja duvaluminija. Oblika odgovarja po preizkusih, določenih zakonom, da ima zrak kar najmanjši upor. Ogradje je prevlečeno z bombaževino, ki je potem še

impregnirana, da nudi vetru kolikor mogoče neznamen upor. Za vzgon potrebni vodiki se nahaja v posebnih, v notranjščini zrakoplova ležečih celicah, ki so vsaka zase dobro zavarovane proti izgubi plina. Motorji in moštvo se nahajajo v gondolah. Pri novem ZR3 je bila glavna gondola spredaj. V njej je prostora za 30 oseb, za moštvo zrakoplova. Spredaj se nahaja prostor za poveljnika, krmarja z vsemi potrebnimi aparati, telefonom in žarometom. V ostalih gondolah in sicer dva para ob strani in ena zadaj, se nahaja 5 Maybach-motorjev, vsak 400 HP, skupno 2000 HP. Za ta polet so bili zgrajeni posebni modeli motorjev, ki so se zelo dobro obnesli. Ker je prostor take motorne gondole kolikor mogoče omejen, se za nadzorovanje potrebno moštvo nahaja v »tele-« zrakoplova nad gondolo in le od časa do časa vstopi po lestvi do motorja. Razen že prej omenjenih aparatov je imel ZR3 še brezžično telegrafijo in telefonijo in posebne varnostne naprave proti požaru. Slednje sedaj, ko je v Ameriki napolnjen z negorljivim helijem, odpadejo. — Še par števil. Dolžina ZR3 znaša 200 metrov. Največja širina 28 metrov. Največja brzina pri uporabi vseh 5 motorjev 130 km na uro. Nositi more seboj razen posadke 30 mož in 30 potnikov še 15.000 kg tovora ali pošte. Sicer današnji »Los Angeles« ni bil prvi zrakoplov, ki je preplul Atlantik. To je storil že leta 1919 angleški mornariški zrakoplov R 34. Vsekakor pa je bil polet uspeh, ki je upoštevanja vreden, ne samo s stališča tehnike, ampak tudi s stališča trgovca in potnika, ki bi si prihranil precej časa, tudi če bi trajala vožnja 75 do 100 ur. Po današnjem stanju tehnike zračna plovba preko oceana ni več samo poizkus, ampak je postala kolikor toliko lahko izvedljiva možnost. Kdaj pa bomo prišli do rednega zračnega prometa, danes seveda ne moremo prorokovati.

Razno.

Reorganizacija Ljubljanskega velesejma. Dne 23. t. m. se je vršil občni zbor konzorcija velesejma, na katerem se je soglasno sklenilo reorganizirati dosedanje družabno obliko konzorcij v registrovano zadrugo z o. z. Povod temu je dala potreba, ker se je velesejem v teku zadnjih let tako razširil in vsestransko izpopolnil, da dosedanja oblika konzorcija, ki ni juridična, ni odgovarjala več cilju in namenu tega važnega, neprido-

bitvenega gospodarskega podjetja. Predsednikom upravnega sveta novoustanovljene zadruge Ljubljanski velesejem, razstavna in prodajna reg. zadruga z o. z., je bil soglasno izvoljen dosedanji predsednik konzorcija gosp. Ivan Knez, kateremu stoje kot podpredsedniki in člani upravnega sveta ob strani odlični zastopniki našega gospodarstva. Predsednikom eksekutivnega odbora in obnem predsednikom velesejma je bil soglasno izbran zaslužni velesejmski strokovnjak, gospod Fran Bonač, predsednik dosedanjega glavnega odbora. post., bl. 110.

TRGOVCI!

Postrežite svojim odjemalcem samo s prvovrstnim

ZLATOROG MILOM

Je želito, da si odjemalce ohranite in pridobite novih!

ZLATOROG

Upamo in želimo, da se bo ta, za naš gospodarski razvoj tako pomembna institucija tudi v bodoče tako uspešno razvijala, kakor dosedaj.

Velesejem v Poznanju. V Poznanju (Poljska) se vrši mednarodni vzorčni velesejem od 3. do 10. maja t. l.

Položaj gospodarstva v Italiji. — Na seji italijanske poslanske zbornice dne 25. t. m. je minister Nava skušal na podlagi statistike dokazati, da je Italija v zadnjem letu gospodarsko zelo napredovala. Uvoz je znašal leta 1922 15.6 milijard, leta 1923 17.2 milijardi, leta 1924 pa je dosegel 19.4 milijarde lir. Izvoz je znašal leta 1922 8.3 milijarde, leta 1923 11 milijard, leta 1924 14.3 milijarde lir. Primanjkljaj, ki je znašal leta 1922 in 1923 6 milijard, se je leta 1924 znižal na 5 milijard. Leta 1922, je bilo v akcijskih družbah investiranih 995 milijonov, leta 1923 2088 milijonov, leta 1924 4088 milijonov lir. Vloge pri hranilnicah in poštni hranilnici so znašale leta 1922 18.654 milijonov, leta 1923 19.948 milijonov in leta 1924 22.600 milijonov lir. Brezposelnost je pojemale tako-le: leta 1922 354.238, leta 1923 258.580 in leta 1924 pa 150.540. Vsed stavk je bilo izgubljenih leta 1922 6.586.235, leta 1924 1.159.571 delovnih dni.

Ljubljanska borza.

Dne 27. marca 1925.

Blago. Les: Borove deske, 40 mm in 50 mm, 4 m dolžine, monte, fco meja, bl. 578; smrekove deske, 12 mm, od 18 cm šir., paral. prič., I. in II., fco meja trz., den. 700; bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco meja trz., 2 vag., den. 25, bl. 25, zaklj. 25; bukovo oglje Ia, suho, vilano, fco meja trz., 9 vag., den. 118, bl. 118, zaklj. 118. — Zito in poljski pridelki: pšenica prekm., 74/75, fco Dol. Lendava, bl. 470; pšenica medjim., 72 kg, par. Ljubljana, bl. 465; odpadki pšenice, par. Ljubljana, bl. 300; otrobi pšenični, drobni, juta vreče, fco Ljubljana, bl. 210; otrobi pšen., drobni, pol pap., pol juta vreče, fco Ljubljana, bl. 205; otrobi pšen., debeli, juta vreče, par. Ljubljana, bl. 257.50; koruza promptna, slav., par. Ljubljana, bl. 212.50; koruza drobna, medjim., par. Ljubljana, bl. 240; koruza okrogla, promptna, fco medjim. post., bl. 230; ajda siva, fco štaj. postaja, bl. 287.50; krompir rdečkasti fco štaj. post., bl. 140; krompir beli, fco štaj. postaja, bl. 135; krompir rumeni, fco štaj.

Vrednote. 7% invest. pos. iz l. 1921, den. 64, bl. 65; loterijska 2½% drž. renta za vojno škodo, den. 157, bl. 160. Celjska pos. den. 209, bl. 211, zaklj. 210; Ljublj. kred. banka, den. 235; Merkantilna banka, Kočevje, den. 110, bl. 128; I. hrv. šted. den. 830, bl. 840; Kred. zav. Ljubljana, den. 190, bl. 200; Strojne tovarne, bl. 134; Trb. prem. družba, den. 415, bl. 430; Združ. papirnice Vevče den. 100, bl. 109; Nihag den. 50; Stavbna dne. 265, bl. 280.

KUPUJMO IN PODPIRAJMO

investno
Kolinsko cikorijsko
domači izdelek.

Tržna poročila.

Znižanje krušnih cen v Trstu. Tržaško pekarsko združenje je sklenilo znižati cene belemu kruhu za 10%, in sicer pričnši z dnem 26. t. m. Od 26. marca dalje se prodaja tedaj v Trstu beli kruh (štruce) po 2.50 lir za kg, namesto po 2.60 za kg. Štruce po pol kg se prodajajo po 2.70 lir, namesto po 2.80 lir za kg. Cene črnega in finega kruha ostanejo neizpremenjene.

Dunajska borza za kmetijske produkte (25. t. m.). Kupčija je bila minimalna, deloma radi praznika, deloma pa zaradi oslabiljenja na ameriških borzah. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovno-prometni davek carine: pšenica: domača 53—54, madžarska s Potisja 55—55.50, jugoslovenska 54—54.50, Rosafé 54—55; rž: domača 47.50—49.50; ječmen: domači 47—52, češki 59—62; turščica: 27—28; oves: domači 39—40, rumunski 38.75—40; pšenični zdrob 41—45; pšenična moka: madžarska 85—89, jugoslovenska 84—87 šilingov.

Inozemska tržišča. — Na italijanskem lesnem trgu je mirno, povpraševanje slabo. Cene so previsoke in zato kupujejo italijanski lesni trgovci samo najpotrebnejše blago. Računa se, da lira malo poskoči in da se tako tudi cene deloma regulirajo. Na švicarskem tržišču je velika ponudba in malo povpraševanja. Zato sklepajo švicarski lesni trgovci večinoma tranzitne kupčije s Francijo. Na lesnem trgu v Levantu so cene vsled velikega povpraševanja poskočile. Naš les v Levant sploh ne prihaja več. Rumunija je to priliko porabila in dobavlja velike količine lesa v Oran, Casablanca, Algir in Tunis. Zelo dobro gredo v promet deske za zaboje in tesani gradbeni les.

Tvrdba
IVAN PERDAN
nasledniki
v Ljubljani.

Glavna zaloga Ciril Metodovih vžigalic.

Veletrgovina špecerijskega in kolonijalnega blaga na debelo in na drobno po najnižjih dnevnih cenah.

Zahtevajte cenikel!

Obvestilo.

Prometna banka

Ljubljana, Prešernova ulica št. 4

Telefon štev. 149 in 968

naznanja, da **kupuje in prodaja** vse vrste valut in deviz, izdaja uverenja i. t. d.

Obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun najugodnejše. — **Izdaja** trgovske kredite po zmerni obrestni meri in izvršuje vse bančne in borzne posle točno.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lasna pražarna za

kavo in mlin za dlave

s električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico

R. z. z. o. z., ki posluje v novopreurejenih prostorih v Ljubljani, Mesni trg št. 6.

Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje najugodnejše ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. — Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poročilu. Daje tudi TRGOVSKE KREDITE ter sprejema v inkaso fakture in čestje terjatev.

„OPEKA“
prvovrstne zidake. priporoča opekarno **„EMONA“** d. v Ljubljani. — Tovarna na Viču (Brdo). — Pisarna v Pražakov ul. 3, priti.

Oglašajte
v Trgovskem listu!

Najboljši
šivalni stroj
je edino to

Josip
Petelinc-a

Gritzner in Adler
za ročno, za industrijsko
Ljubljana
Povelj v vsaki trgovini. Vseletna garancija.
Delavnica za popravila
Na voljo Telefon 912 Na malo

Upravni svet Trgovske banke
d. d. v Ljubljani naznanja, da je njega
večletni član, gospod

Ivan Rakovec

industrijalec v Kranju

dne 23. marca 1925 nenadoma preminul.

Bodi blagemu pokojniku, ki si je pridobil za zavod nevenljivih zaslug, časten in hvaležen spomin.

V Ljubljani, dne 24. marca 1925.

UPRAVNI SVET
Trgovske banke d. d. v Ljubljani

Naš najboljši soprog, oče, ded, tast in brat, gospod

Ivan Rakovec

tovarnar in posestnik, član trgovske in obrt. zbor. za Slovenijo itd.,

je danes ob 6. popoldne nenadoma v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v četrtek, dne 26. marca ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Zadušnica se opravi v petek, dne 27. marca ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi.

Neutolažljivi priporočamo blagega pokojnika vsem, posebno pa onim, ki jim je bil zvest in dober prijatelj, v ljub in časten spomin.

Kranj, dne 23. marca 1925.

Mara Rakovec roj. Eržen, soproga.

Anka omož. Polak, Olga omož. Fajdiga, hčeri. — Karolina Dobida roj. Rakovec, sestra. — Ing. Karol Polak, tovarnar, Dr. Božidar Fajdiga, okr. zdravnik, zeta. — Daša, Uroš, Breda, Polak, Darja Fajdiga, vnuki.

Posluje po celi Jugoslaviji
Ustanov. l. 1923. Delniška glavnica znaša 3.000.000 Din v zlatu.

„JUGOSLAVIJA“

splošna zavarovalna družba.

Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja, 2. življenska zavarovanja, 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja, 4. zavarovanja proti škodam vlad latinskega vloma, 5. transportna zavarovanja, 6. zavarovanja proti škodam vlad razbitja stekla. — Največji tu delujoči zavod. Družba je prevzela od „Oranske vzajemne zavarovalnice“ in od zavarovalnih družb „Feniš“ (požarni oddelki) in „Franko-Hongroise“ ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. — Najnižje tarife. Takošnja plačila škod. — Glasom naredbe ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo police splošne zavar. družbe „JUGOSLAVIJE“ žensitvene kavcije za častnike.

Pisarna: Dunajska cesta 15.

Telefon 57.

Dr. ing. Miroslav Kasal

Oblastveno poverjeni stavbeni inženjer in mestni stavbenik

Ljubljana - Mirje št. 11 - telefon št. 287

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev.

Projektiranje.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (dne Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priloga potrebščina za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modro blago, plenčine, lepne robe, ščetke, samsa, losietno blago.

Telefon 965

Telefon 965

AVTO

bencin, pnevmatika olje, mast, vse popravila in vožnja. Zc prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi ingo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

TVRDKA

A. VOLK

LJUBLJANA

Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov

priporoča iz svoje zaloge

vse vrste pšenične

moke najboljših

banaških

mlinov,

otrobe, koruzne

in ajdove izdelke, kašo,

ječprenj, nadalje pšenico,

koruzo, oves, fižol

in druge

poljske pridelke.

Telefon štev. 449.

Brzjavni: VOLK.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

IVAN JAX IN SIN, Ljubljana, Gosposvetska c. 2

Najboljši šivalni in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. Vezanje poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Desetletna garancija. Pisalni stroji „Adler“ in „Urania“. Kolesa iz prvih tovarn „Dürkopp“, „Sylva“, „Waffenrad“, „Kaiser“.

Največje zanimanje

vlada za zgradbo stanovanjskih hiš sistema

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno, najhitrejša in najcenejša. Splošno pozornost vzbujajo

nosilci sistema „SEIDEL“,

ki nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd. Natančnejše podatke dobite pri stavbenem podjetju Jakob Accetto, sin Ing. Viktor Accetto in drug, Ljubljana, Tabor št. 2.

Stopnice SEIDEL Ograje:

Naročajte in širite „TRGOVSKI LIST“!

= LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA =

(Ustanovljena 1900.)

Ljubljana, Dunajska c. (v lastni hiši)

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Delniška glavnica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček. račun Ljubljana 10.509
Brzjavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela.